



UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

Mikkel Langaker
Langaker
3540 Nesbyen

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER
Oldsaksamlingen, fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse
Sognsveien 70

Deres ref:

Vår ref: 99/4285

00/18766-1

KOPI

Telefon: 22 85 88 52

Telefaks: 22 85 87 33

E-mail: kathrine.stene@ukm.uio.no

Oslo, 20. november 2000

**DISPENSASJON FRA LOV OM KULTURMINNER AV 09. JUNI 1978, § 8, 2. LEDD, FOR
AUTOMATISK FREDET KULTURMINNE (GRAV)
FUNNSTED AV JERNSVERD
LANGAKER, 33/1, NES KOMMUNE, BUSKERUD**

Vi viser til vårt brev av 20. september 1999 hvor det med gjemmel i lov om kulturminner av 09. juni 1978, § 8, 2. ledd, ble gitt tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne (grav).

Undersøkelsen ble utført høsten 1999. Det ble antatt at det tidligere innkomne sverdet har ligget på samme sted siden jernalderen. Hvorvidt det har vært en grav på stedet kan ikke besvares med sikkerhet, men det er stor sannsynlighet for det.

Vi oversender herved 1 kopi av rapporten fra den arkeologiske undersøkelsen.

Kathrine Stene
førstekonsulent

Kopi: Oppland fylkeskommune



**UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING**

Frederiks gate 3
0164 Oslo

vedl. 00/18766-7

Gårds/bruksnavn Langaker	
G.nr./b.nr. 33/1	
Kommune Nes	Fylke BUSKERUD
Sogn	Prestegjeld
Eier/ bruker, adr. Mikkel Langaker Langaker 3540 Nesbyen	
Gjelder: Etterundersøkelse etter funn av sverd fra merovingertid fremkommet ved nydyrking	
Flyfoto	Kartref. BU 058-5-3
Innber./ rapport/ reg. ved: Jostein Bergstøl	Dato 21.10.99

RAPPORT FRA ETTERGRAVNING AV FUNNSTED PÅ LANGAKER 33/1, Nes kommune, Buskerud

Av Jostein Bergstøl, 21.12.99

Bakgrunnen for undersøkelsen var et sverd som var innlevert til Buskerud fylkeskommune. Området var befart av Lars Groseth og Jes Martens. (Rapport ved Lars Groseth, Buskerud fylkeskommune, stemplet inn hos oss den 17. aug. 1999) Deltagere var metallsøker Arne Schau og undertegnede. Sverdet ble antatt å stamme fra en grav og det var derfor påkrevd med en etterundersøkelse på stedet. Finneren, Mikkel Langaker påviste funnstedet for oss.

Stedet ligger på østsiden av Hallingdalselva på en større flate avgrenset av elva mot sør, og fjell mot nord, vest og øst. Undergrunnen består av stein og grus. Den dyrkede marken har vært rensed for store mengder stein som har blitt fylt i forsenkninger i terrenget. Funnet ble gjort like nord for vika ved Sevrefossen, ca 120m nord for sørspisen av øya i stryket. Langaker oppgir at det etter sigende skal ha vært et vadested litt nedenfor funnstedet.

I hele Nes kommune er det 64 registrerte fornminner, de fleste av dem jernvinneanlegg og kullgroper. Det er enkelte fangstgroper også. Antallet gravhauger i kommunen er 3, hvorav den ene er fjernet. Det er i tillegg gjort funn av ei øks fra jernalderen. Det er altså maksimalt 5 kjente funn som kan være graver i kommunen.

Massene som funnet ble gjort i har vært kraftig omrotet i forbindelse med nydyrkingen. Det er derfor grunn til å anta at eventuelle andre gjenstander vil være spredt i et område på minst 3-4 meters radius fra funnstedet. Massen innenfor dette området ble søkt over med metallsøker. Deretter grov Langaker (som for øvrig stilte opp med egen traktor for å hjelpe oss!) gjennom massen i ca 20 cm lag. Massen ble søkt med detektor for hver skuffe som ble tatt opp.

Ca 1,5 meter vest for funnstedet fant vi en konsentrasjon av trekull (se foto 2 og 3). Det ble tatt inn prøve av kullet for eventuell datering. Vi kan ikke med sikkerhet si at kullkonsentrasjonen har å gjøre med en grav på stedet, men det er påfallende at det skal ligge så nær funnstedet.

Ca 3 meter øst for funnstedet ble det funnet en gjenstand i bly. Dette kan være en blykule for gevær eller et vektlodd. Kula er ca 1,3 cm i diameter og har en liten flate slik at den kan stå støtt uten å rulle. Når kula står på flaten kan man se flere loddrette forhøyede striper parallelt rundt sentrum. Kula veier 12,04 gram.

Gjenstanden ble forevist hovedfagstudent Unn Pedersen som skriver hovedoppgave om vektlodd på Kaupang i Vestfold. Hun kunne ikke bestemme sikkert om det var et vektlodd. Pedersen tok med gjenstanden til Rustmester Bjørn Larsen ved Forsvarsmuseet. Han mente at det kan være ei geværkule, men kunne ikke utelukke at det dreier seg om et vektlodd. Selv heller jeg mot at det kan være et vektlodd.

Ca 3 meter øst for funnstedet fant vi en jerngjenstand som så ut til å kunne være den manglende enden på sverdhjaltet. For å kunne avgjøre dette sikket ble delen røntgenfotografert. Bildene ble sammenlignet med røntgenfoto av sverdet, og det kunne

fastslås at ikke bruddflatene passet sammen. Dimensjonen på sverdhjaltet er svakt tynnere enn på den andre delen. Hvilken funksjon denne har hatt vites ikke.

Nordvest for funnstedet ligger det en større mengde små rydningsrøyser. Det ble utført søk med metalldetektor også her, men det ble ikke gjort funn i området.

Parallelt med elva er det en liten forhøyning i åkeren. Vi anså at det ville være størst muligheter for å gjøre funn på dette høyeste partiet. Området ble derfor gjennom søkt med metalldetektoren. Vi fant en hel mengde gjenstander, men ingen kan med sikkerhet sies å være forhistoriske.

Konklusjon

Det innkomne sverdet ble på forhånd antatt å stamme fra en grav. Grunneier og finner, Mikkel Langaker, kunne påvise funnstedet nøyaktig og hadde beskrivelser om dybde og orientering av sverdet. Den store steinmengden i jorda gjør at vi med sikkerhet kan si at bakken ikke har vært pløyd i en så stor dybde som funnet ble gjort. Vi kan derfor anta at sverdet har ligget på samme stedet siden jernalderen.

Spørsmålet hvorvidt det er en grav kan ikke med sikkerhet besvares. Selv antar jeg det. Funnet av vektloddet kan tyde på at det er en grav, men det er betydelig usikkerhet knyttet til dette funnet også.

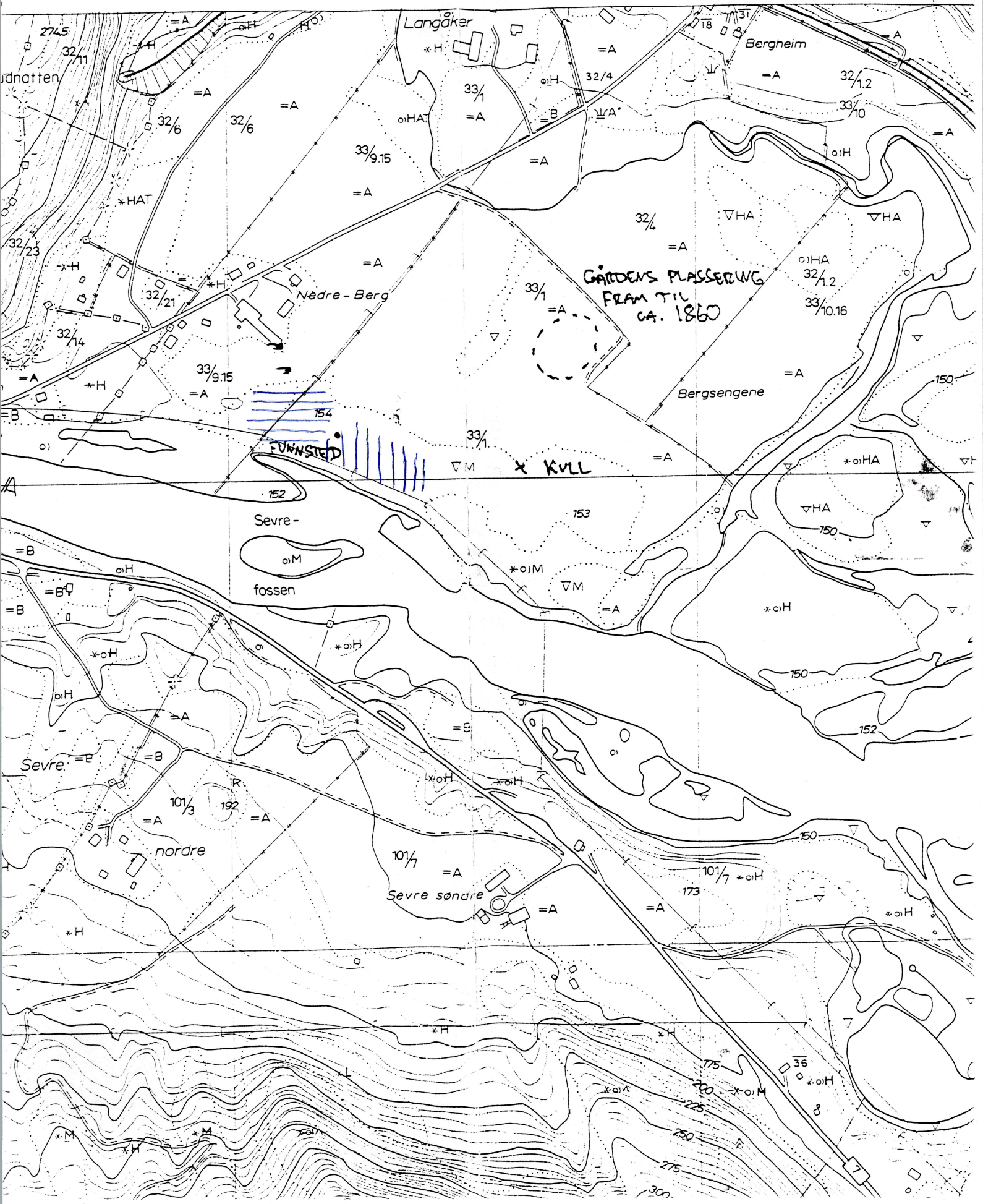
FOTOLISTE:

- 1: Funnstedet mot SV
- 2: Trekull i undergrunnen i nærheten av funnstedet.
- 3: Trekull i undergrunnen i nærheten av funnstedet.
- 4: Grunneier Mikkel Langaker påviser funnstedet.
- 5: Grunneier Mikkel Langaker ved funnstedet

KATALOG:

A 99/133 Cnr. 52375

- a: Vektlodd i bly. 12,04g. Diameter 1,3cm. Loddet har 8 parallelle forhøyde striper rundt midten og en liten plan flate under.
- b: Jernfragment med flathamret hode og rektangulært tverrsnitt. Lengde 1,5cm.
- c: Mulig meisel av jern, lik R 415, men uten avsats og med bøyd ende. Lengde 7,5 cm, eggens bredde er 0,9cm.
- d: Diverse hesteskosøm, nagler og udefinerte gjenstander i jern.
- e: Trekullprøve, hegg/rogn, 4,8 gram.



Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 13/11-99.

Til Jostein Bergstøl.

Analyse av 1 kullprøver fra A 99/133, Langaker, 33/1, Nes
Kommune, Buskerud. Prosjekt 19995021.

Brannfleck.

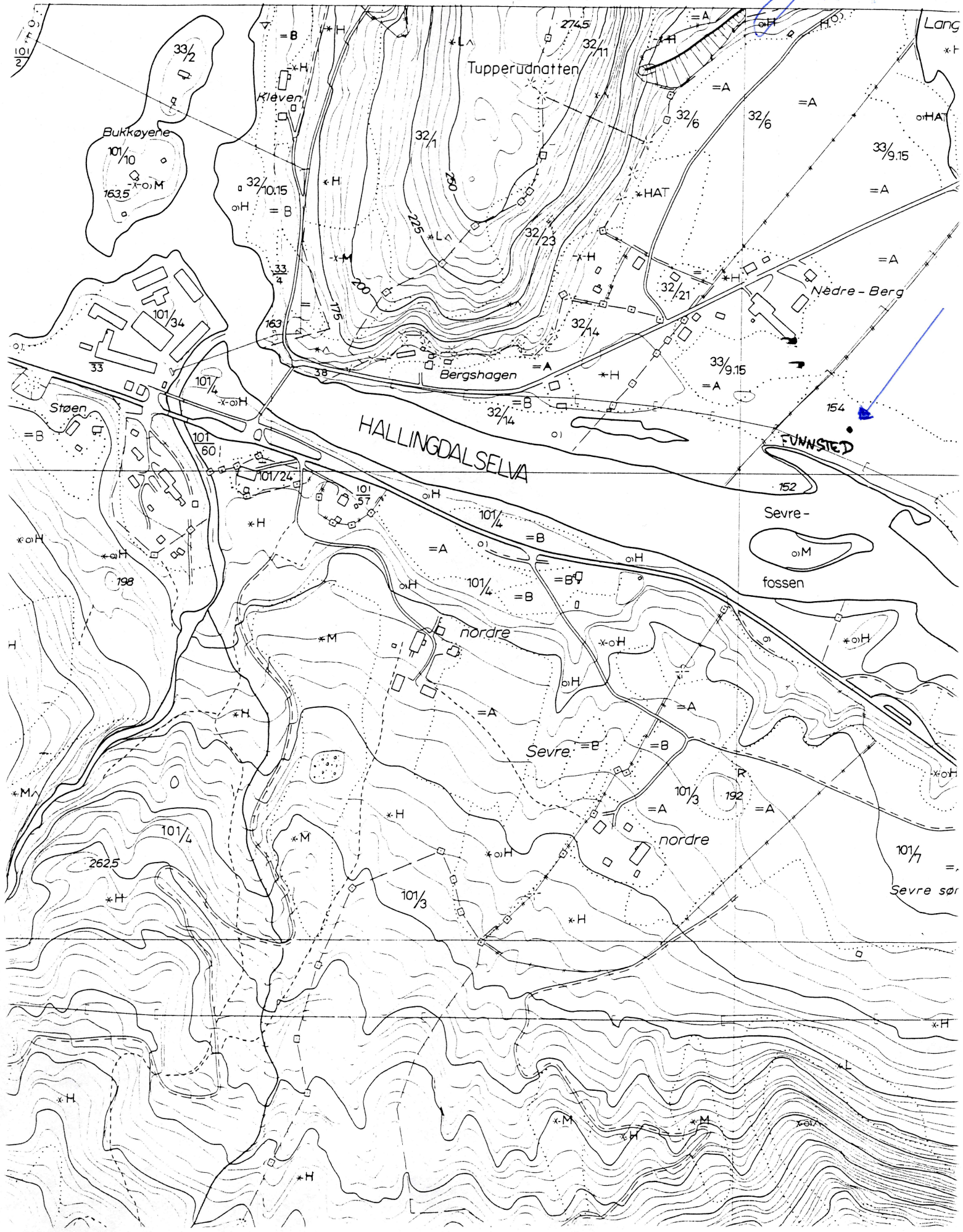
Det ble bestemt 40 biter. Alle var Prunus/Sorbus
(hegg/rogn).

Helge Irgens Høeg.

Oslo 21/9 1999 Y. Gullat

(GEITSUND)

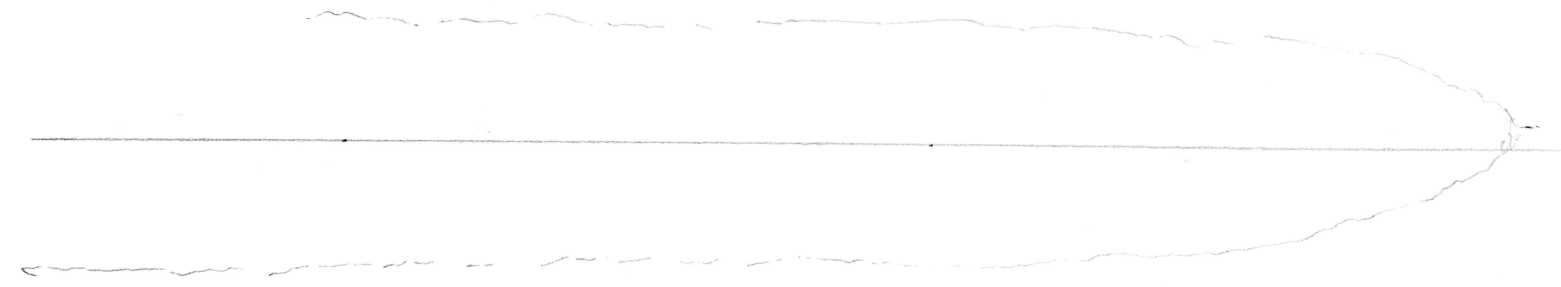
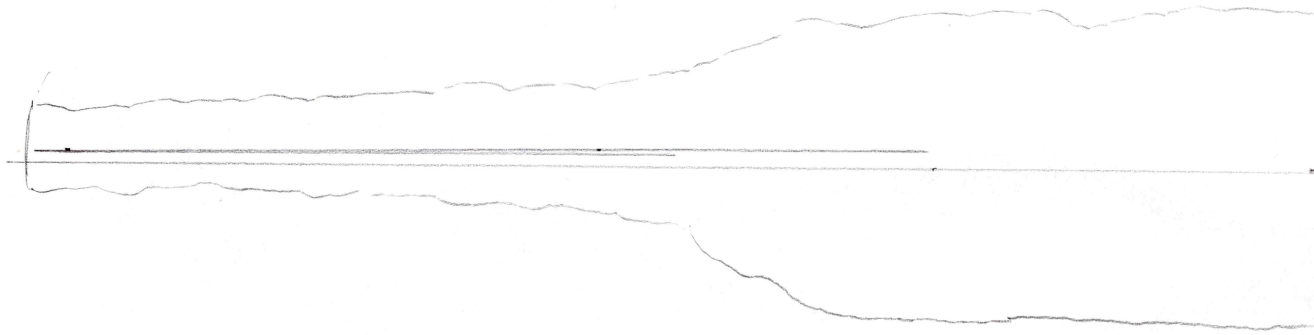
513



Bergman, Langdo 33/1, We Kom

Start, out of line

1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025



Vedlegg / Tilhører
Sak: 00/18766